

1

DAŇOVÁ POLITIKA A OPTIMALIZÁCIA DAŇOVÉHO SYSTÉMU

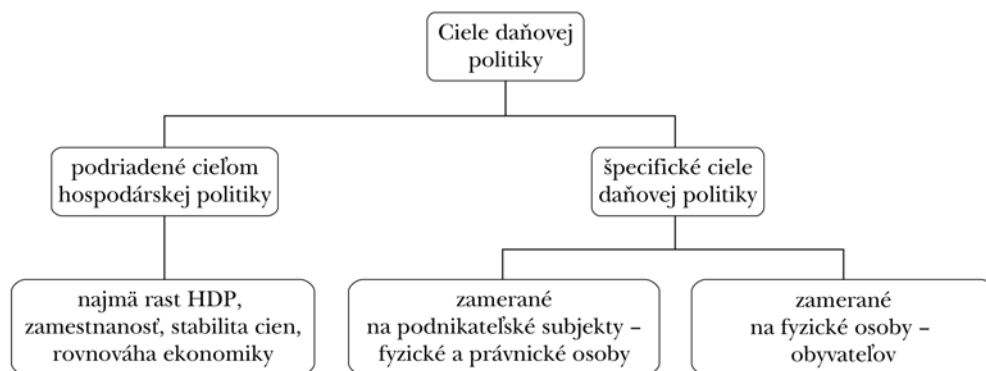
Daňová politika sa spája s využívaním a uplatňovaním daní a ich nástrojov, ktoré slúžia na ovplyvňovanie makroekonomických a mikroekonomických procesov v ekonomike. Charakter i nástroje daňovej politiky môžeme odvodiť od uplatňovanej hospodárskej politiky štátu. Ciele hospodárskej politiky sú stanovené veľmi široko, zameriavajú sa najmä na posilnenie efektívnosti pôsobenia trhového mechanizmu, zmiernenie dôchodkovej a majetkovej nerovnosti, ako aj na posilnenie vnútornej i vonkajšej stability štátu. Štát posilnením vnútornej stability pôsobí na cenovú politiku, zamestnanosť a na trvalo udržateľný ekonomický rast.

Z uvedeného konštatovania vyplýva, že štátom uplatňovaná hospodárska politika sa týka všetkých oblastí ekonomiky. Navyše, pri ich zabezpečovaní, resp. aplikácii musí štát ako hlavný subjekt hospodárskej politiky brať do úvahy mnohé vnútorné i medzinárodné aspekty zohľadňujúce nielen ekonomické, ale aj politické, sociálne, obranné, etické a iné záujmy. Ciele, ktoré štát stanovuje svojou hospodárskou politikou, môže efektívne dosiahnuť, resp. usmerňovať prostredníctvom uplatňovania cieľovo zameraných politík tvoriacich súčasť hospodárskej politiky do určitých oblastí. Svoju úlohu tak plní sociálna politika štátu, politika zamestnanosti, daňová politika a pod. Uvedené politiky potom spätne pôsobia na hospodársku politiku štátu.

Vzhľadom na zameranie učebnice budeme pozornosť venovať najmä *daňovej politike štátu*, ktorú, ako sme už uviedli, nemôžeme posudzovať izolovane, ale posudzujeme ju v nadväznosti na hospodársku politiku, resp. iné politiky štátu. Vo všeobecnosti sa tak daňová politika odvíja od uplatňovanej hospodárskej politiky. Napríklad v prípade uplatňovania *reštriktívnej hospodárskej politiky* štátu pocítíme dosahy aj v oblasti jeho daňovej politiky. Dochádza k vyššiemu daňovému zaťaženiu subjektov, k znižovaniu nezdaniteľného minima, k obmedzeniu daňových úľav, k úpravám v daňových odpisoch, ktoré vedú k predlžovaniu doby odpisovania, k obmedzovaniu uznávania výdavkov (nákladov) z daňového hľadiska a pod. Sprievodným javom takejto politiky môže byť napríklad útlm podnikateľskej aktivity subjektov a pokles agregátneho dopytu. Výsledkom uplatňovania *expanzívnej hospodárskej politiky* štátu je znižovanie daňového zaťaženia subjektov, rozširovanie daňových úľav, úpravy daňového základu v smere jeho znižovania, prípadne znižovanie už vypočítanej dane a pod. Cieľom tejto politiky je zvýšiť podnikateľskú aktivitu, zamestnanosť, spotrebu obyvateľstva, národný produkt a pod. Jej nežiaducim sprievodným javom môže byť zvýšenie cenovej hladiny.

Uvedené politiky sa však v čistej podobe prakticky neuplatňujú. Štát prostredníctvom svojich nástrojov presadzuje priority, čím dochádza k prikloneniu sa k niektorej stránke jednotlivých politík, resp. k zohľadneniu rôznych špecifik hospodárskej politiky.

Predmetom, resp. cieľom daňovej politiky je uplatňovať daňové zásady a opatrenia tak, aby dane slúžili na presadzovanie ekonomických, sociálnych a politických cieľov štátu. Prostredníctvom uplatňovanej daňovej politiky môže štát ovplyvňovať, resp. regulovať prílev zahraničného kapitálu, podporovať zamestnanosť napríklad uplatňovaním vhodných daňových nástrojov (spolu s nástrojmi sociálnej politiky) tak, že subjekt prestane preferovať poberanie podpory v nezamestnanosti a uprednostní zárobok, ktorého zdanenie bude „primerané“ a bude zohľadňovať ďalšie skutočnosti podporujúce zamestnanie (napr. odpočítateľné položky, uplatnenie daňového bonusu – bližšie pozri kap. 2).

Obrázok 1.1 **Ciele daňovej politiky**

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Dane patria do skupiny nepriamych ekonomických nástrojov riadenia. Sú nástrojom prerozdelenia vytvoreného produktu a významnou mierou ovplyvňujú veľkosť disponibilných príjmov (dôchodkov) jednotlivých subjektov.

Dane i nástroje daňovej politiky môžeme triediť z rôznych hľadísk. Podľa *miery samostatnosti pôsobenia* v ekonomike môžeme daňové nástroje štátu rozdeliť do dvoch skupín:

1. *vstavané stabilizátory* (dôchodkové dane s progresívnymi sadzbami dane, ako aj sociálne zabezpečenie, napr. podpory v nezamestnanosti),
2. *diskrétna opatrenia* (rozhodnutia vlády vyvolávajúce zámerné zmeny v daňovom systéme, napr. zavedenie nových daní, zmeny v zavedených daniach a pod.).

Dane (podobne ako verejné financie) plnia:

- **alokačnú funkciu** – predstavuje umiestnenie vládnych výdavkov a ich optimálne rozdelenie medzi verejnú a súkromnú spotrebu. Od funkcií, ktoré štát plní, sa odvíja objem alokovaných prostriedkov v jeho rukách;

- **distribučnú (redistribučnú) funkciu** – dochádza k prerozdeleniu, presunu časti dôchodku a bohatstva od bohatších subjektov k sociálne slabším subjektom (prostredníctvom transferových platieb). Ide o zohľadnenie sociálneho aspektu daní, ktoré sa však často dostáva do rozporu s efektívnosťou, resp. so spravodlivosťou daňového systému;
- **stabilizačnú funkciu** – v záujme zmierňovania cyklických výkyvov v ekonomike.

V historickom priereze názorov sa na stabilizačnú funkciu daní pozerali predstavitelia klasickej ekonómie z pozície zabezpečenia *neutrality daní*. Dane by nemali zasahovať do ekonomickej aktivity, mali by sa využívať len na krytie neproduktívnych štátnych výdavkov (obrana, bezpečnosť, správa)¹.

Na rozdiel od klasickej ekonómie J. F. Keynes podporoval zásahy štátu do ekonomiky. Dane zohrávajú rozhodujúcu úlohu, stávajú sa nástrojom makroekonomického riadenia, slúžia na utlmenie výkyvov v hospodárskom cykle a na dosiahnutie plnej zamestnanosti. Uvedené skutočnosti však kládli vysoké nároky na vyrovnanosť rozpočtu, resp. cyklickú vyrovnanosť rozpočtu.

Neoklasici považovali dane za aktívny činiteľ ekonomickej rovnováhy, kým daňové zaťaženie subjektov nedosiahlo hranicu tzv. zakázanej zóny (Lafferova krivka), čo znamenalo zníženie disponibilných príjmov subjektu, zníženie výkonnosti ekonomiky, daňové úniky a pod.

Štát svojimi zásahmi v oblasti daní ovplyvňuje správanie ekonomických subjektov. Do popredia sa dostáva **otázka optimalizácie daní**, resp. optimalizácia celého daňového systému. Ide o veľmi zložitú problematiku, ktorou sa zaoberali mnohí významní ekonómovia (napr. H. Ramsey, A. Pigou, J. Stiglitz a iní).

Klasický prístup k optimalizácii zdanenia je *normatívny prístup* založený na využívaní štandardných nástrojov ekonómie spoločenského blahobytu, ktorý spočíva v hľadaní „toho najlepšieho pre spoločnosť“. Pri hľadaní optimálneho zdanenia sa zameriava na minimalizáciu nadmerného daňového bremena spojeného so zdanením a neberie do úvahy daňové úniky, náklady zdanenia, správanie sa subjektov, politikov a pod.

Objavili sa však aj snahy o optimalizáciu celého daňového systému, ktorý by mal vo všeobecnosti zohľadniť *požiadavky jednotlivých daňových subjektov* (fyzických osôb – občanov, fyzických osôb – podnikateľov, spoločností a pod.) na dane, ako aj *očakávania štátu* (vlády) smerujúce k zvyšovaniu daňových príjmov.

Vzhľadom na skutočnosť, že štáty svojou daňovou politikou a jej nástrojmi uplatňujú rôzne daňové systémy, ktorými ovplyvňujú správanie subjektov, nemožno vytvoriť univerzálny optimálny daňový systém vyhovujúci všetkým daňovníkom, resp. v širšom (globálnom) chápaní systém, ktorý by akceptovali všetky štáty.

Daňové sústavy štátov sa odlišujú napríklad štruktúrou daňového systému, mierou zdaňovania príjmov a majetku, úpravou základu dane, pomerom, resp. presunom da-

¹ J. B. Say: „Najlepšia daň je taká, ktorá je najmenšia.“

2

PRIAME DANE

2.1 Daň z príjmov

„Daňový systém“, ktorý predchádzal reforme daní z roku 1992 (s účinnosťou od 1. januára 1993), bol súčasťou administratívneho riadenia ekonomiky. Slúžil na odčerpávanie voľných zdrojov podnikov a nepodporoval podnikateľské aktivity daňových subjektov. Nenadväzoval ani na výdavkovú stránku štátneho rozpočtu. Jeho hlavnou úlohou bolo najmä zabezpečiť dostatočné príjmy štátu.

Prvá fáza daňovej reformy, ako aj reformy celého daňového systému sa začala realizovať už v období spoločného štátu Čechov a Slovákov, t. j. v roku 1991. Spracúvali sa návrhy republikových ministerstiev financií, ktoré obsahovali skúsenosti niektorých krajín, v ktorých mal už daňový systém tradíciu. V tom čase slovenské ministerstvo financií spolupracovalo najmä s dánskym ministerstvom financií, ktoré vypracovalo Hlavný plán (*Master plan*). Išlo o postupnú implementáciu daňovej reformy do reálnej ekonomiky.

Zmena sa týkala nielen odlišného chápania daní, ale aj daňovej politiky štátu. Zásadne sa zmenilo chápanie a úloha daňovej správy, ktorá prešla na príslušné daňové, resp. colné úrady. V krátkom čase bolo potrebné vyškoliť profesionálnych pracovníkov daňovej správy, ktorí by nielen spravovali daňové záležitosti, ale aj kvalifikovane kontrolovali zvyšujúci sa počet daňových subjektov.

Rok 1992 možno považovať za druhú fázu daňovej reformy po roku 1989. Bol prijatý zákon Federálneho zhromaždenia č. 212/1992 Zb. o sústave daní v znení neskorších predpisov, ktorým došlo k vymedzeniu jednotlivých druhov daní tvoriacich novú daňovú sústavu v členení na priame a nepriame dane.

Tretia fáza daňovej reformy po júnových voľbách v roku 1992 (keď došlo k rozdeleniu štátu) nadobudla reálnu podobu prijatím daňovej sústavy pozostávajúcej z nasledujúcich druhov daní:

- priame dane:
 - dôchodkové dane (daň z príjmov fyzických osôb, daň z príjmov právnických osôb),
 - majetkové dane (daň z pozemkov, daň zo stavieb, daň z dedičstva, daň z darovania, daň z prevodu a prechodu nehnuteľností, cestná daň),
- nepriame dane (daň z pridanej hodnoty, spotrebná daň z vína, spotrebná daň z piva, spotrebná daň z liehu a liehovín, spotrebná daň z tabaku a tabakových výrobkov, spotrebná daň z uhľovodíkových palív a mazív).

Nová daňová sústava účinná od 1. januára 1993 obsahovala v oblasti dôchodkových daní len dva druhy daní – daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov právnic-

kých osôb. Tým sa znížil počet dovtedy platených druhov daní. Súčasne bol zjednotený systém vyčísl'ovania a vyrubovania daní. Daň z príjmov fyzických osôb nahradila do reformy odvádzaná daň z príjmov obyvateľstva, daň zo mzdy a daň z príjmov z literárnej a umeleckej činnosti. Daň z príjmov právnických osôb nahradila dôchodkovú daň, poľnohospodársku daň a odvod zo zisku.

Upravené príjmy v spoločnom základe dane fyzických osôb boli zdaňované progresívne kľzavou sadzbou dane, ktorá sa v tomto období pohybovala v rozpätí od 15 % do 42 %. Príjmy právnických osôb boli zdaňované lineárnou sadzbou dane vo výške 45 % z upraveného základu dane. Do daňovej reformy sa v oboch prípadoch – pri zdaňovaní príjmov fyzických, ako aj právnických osôb – využívali sadzby dane v rôznej výške.

Sadzby dane pri zdaňovaní príjmov fyzických i právnických osôb sa postupne znižovali a až do roku 2004 bola ich výška diferencovaná. Od roku 2004 do konca roku 2012 sa uplatňovala rovnaká (lineárna) sadzba dane vo výške 19 % pre fyzické aj pre právnické osoby. Jej prijatím bolo eliminovaných 21 rôznych spôsobov zdaňovania príjmov (vrátane piatich rôznych sadzieb dane pri zdaňovaní príjmov fyzických osôb).

Jednotná sadzba dane vytvára vysoko konkurenčné prostredie a obmedzuje deformovanie trhového prostredia. Cieľom takejto neutrálnosti dane z príjmov je vytvárať priaznivejšie podnikateľské a investičné prostredie pre spoločnosti i jednotlivcov. Znamená to vyššiu spravodlivosť zdanenia z aspektu rovnakého zdaňovania všetkých druhov príjmov.

Jednotná sadzba dane však môže vyššou mierou zaťažiť nízkopríjmové skupiny daňovníkov, ktorých príjmy boli v prípade progresívneho zdaňovania zaťažené nižšou sadzbou dane. V súčasnosti sa jednotná sadzba dane využíva pri zdanení príjmov právnických osôb.

U fyzických osôb bolo od roku 2013 opätovne zavedené progresívne zdanenie príjmov v celkovom (spoločnom) základe dane, a to sadzbou dane vo výške 19 %, resp. 25 %. Od roku 2016 sa príjmy z kapitálového majetku vyňali z celkového (spoločného) základu dane fyzickej osoby a začali sa zdaňovať v tzv. osobitnom základe dane lineárnou sadzbou dane vo výške 19 %. Od roku 2017 sa lineárnou sadzbou dane vo výške 7 %, resp. 35 % zdaňujú aj podiely na zisku (dividendy) vyplatené fyzickým osobám zo ziskov vykázaných za zdaňovacie obdobie začínajúce po 1. januári 2017 (dividendy vyplatené fyzickým osobám za zdaňovacie obdobia 2004 – 2016 nie sú predmetom dane). Od roku 2020 majú možnosť fyzické osoby s príjmami z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti a tiež právnické osoby uplatniť si po splnení podmienok lineárnu sadzbu dane vo výške 15 %.

V priebehu rokov dochádza k zmenám nielen v sústave daní, ale najmä v spôsobe zdaňovania. Prejavuje sa prirodzené prepojenie uplatňovania hospodárskej a daňovej politiky štátu. Do daňového systému sa dostávajú rôzne preferencie, oslobodenia a úľavy, z ktorých niektoré pretrvali až do súčasnosti; iné zase splnili svoj ekonomický účel a už sa v súčasnom daňovom systéme nenachádzajú. Na niektoré z nich poukážeme v ďalšej časti učebnice.

3

NEPRIAME DANE

Nepriame zdaňovanie predstavuje historicky najstaršiu formu zdaňovania, ktorá mala zo začiatku podobu nepravidelných, príležitostných platieb panovníkovi, väčšinou vo forme naturálnych dávok. V období neskorého feudalizmu malo nepriame zdaňovanie podobu vyberania akcízov – daní z predaja určitého tovaru (obilia, nápojov, soli, vlny, papiera, z každého suda piva a pod.). V tomto období sa výber nepriamych daní považoval za spravodlivejší ako výber priamych daní, pretože postihoval všetky vrstvy spoločnosti bez možnosti oslobodenia. V období liberalizmu sa začali formovať ucelenejšie daňové systémy štátov pozostávajúce z priamych a nepriamych daní. Nepriamym daniam zostalo ich výsadné postavenie.

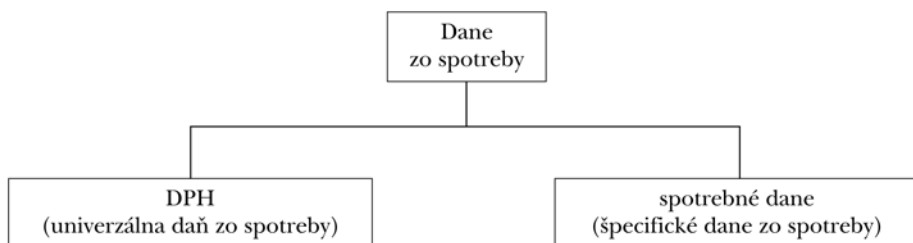
V bývalom Československu bola v roku 1919 zavedená daň z obratu (po vzore Nemecka, ktoré zaviedlo túto daň už v roku 1916). Dodávky, služby i prenájmy sa zdaňovali 1 % sadzbou dane, neskôr 2 % a v tridsiatych rokoch 20. storočia 3 % sadzbou dane z obratu. V tridsiatych až štyridsiatych rokoch 20. storočia bola daň z obratu najvýznamnejším zdrojom príjmov štátneho rozpočtu Československa. Po peňažnej reforme v roku 1953 bola zavedená rozdielová daň z obratu, ktorá sa uplatňovala až do roku 1991.

Daň z obratu bola typom nepriamej dane odvádzanej predovšetkým z predaja produkcie alebo z vnútropodnikového použitia tovaru. Náklady sa postupne zvyšovali, pričom čím väčší počet článkov sa nachádzal medzi výrobcom a spotrebiteľom, tým vyššia bola cena výrobkov. Daň z obratu sa vyrubovala jednorazovo ako percentuálna časť z ceny obratu a neuplatňovala sa pri dodávkach pre výrobnú spotrebu a vývoz. Koncom roku 1989 sadzobník dane z obratu obsahoval takmer 1 600 sadzieb dane v rozpätí od -291 až do +81.

Prechod na systém DPH a spotrebných daní nebol na území SR jednorazový. V januári 1991 sa sadzby dane zjednotili do štyroch základných daňových pásiem – 0 %, 12 %, 22 % a 32 %. V tom istom roku sa znížili sadzby dane, takže výrobky a niektoré služby boli zaťažené sadzbami 0 %, 11 %, 20 % a 29 %. Okrem týchto základných sadzieb dane sa vyšpecifikovali skupiny výrobkov, ktorých zdanenie presahovalo 29 % (napr. káva, čaj, alkohol, cigarety). Takto stanovená daň z obratu nahrádzala vtedy ešte nezavedené spotrebné dane. Až s účinnosťou od 1. januára 1993 bol do daňovej sústavy SR zavedený systém nepriameho zdaňovania tvorený daňou z pridanej hodnoty (univerzálna daň) a skupinou spotrebných (selektívnych) daní.

Daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane predstavujú skupinu **nepriamych daní (daní zo spotreby)**, ktoré síce odvádzajú platiteľ dane, no v konečnom dôsledku zaťažujú predovšetkým konečného spotrebiteľa, pretože tvoria súčasť realizačnej ceny zdanenia.

teľných plnení. Na skutočný dosah daní zo spotreby má vplyv predovšetkým elasticita dopytu a ponuky, ako aj iné faktory (pozri kap. 1). Daň z pridanej hodnoty je známa aj ako univerzálna daň zo spotreby, spotrebné dane (selektívne dane) zas ako špecifické dane zo spotreby.

Obrázok 3.1 **Nepriame dane (dane zo spotreby)**

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Daň z pridanej hodnoty má všeobecný (univerzálny) charakter, pretože postihuje všetky tovary a služby (až na tovary a služby vyňaté z predmetu zdanenia a oslobodené dodania tovarov a služieb stanovené v zákone); je súčasťou ich realizačnej ceny. Daň z pridanej hodnoty na rozdiel od dane z predaja (daň z obratu) odstraňuje duplicity zdanenia. Táto daň využívaná do prijatia DPH sa totiž ukladala na každom stupni spracovania, čo znamenalo duplicitné (kaskádovité) zdaňovanie výrobkov v prípade každého výrobcu, ktorý si nemohol od základu dane odpočítať ani hodnotu inputov (vstupov).

Daňou z pridanej hodnoty sa zdaňuje dodanie tovaru a poskytnutie služieb v každej fáze výroby a distribúcie. Z uvedeného vyplýva, že daň z pridanej hodnoty nie je jednorazovou, ale viacstupňovou daňou, ktorú platiteľ odvádza z hodnoty pridanej k cene tovarov alebo služieb v určitej fáze produkcie, resp. distribúcie. V tomto smere možno DPH považovať za neutrálnu daň, pretože nezvýhodňuje žiadnu výrobnú aktivitu.

Daň z pridanej hodnoty nezaťažuje majetok ani dôchodok (príjem) platiteľov dane. Vyberá sa postupne a po častiach len z tej hodnoty, ktorá sa v príslušnej fáze pridala k cene nakúpeného tovaru alebo služby.

Na stanovenie výšky pridanej hodnoty (na každom stupni výroby alebo distribúcie) sa využíva *fakturačná metóda*, resp. *nepriama rozdielová metóda*. Jej podstata spočíva v tom, že daňový subjekt (platiteľ DPH) eviduje osobitne daň z pridanej hodnoty na vstupe a osobitne daň na výstupe. Z ich vzájomného porovnania vyplývajú ďalšie vzťahy, na ktoré poukážeme ďalej. **Platiteľ je povinný viesť podľa jednotlivých zdaňovacích období podrobné záznamy** o dodaných tovaroch a službách, o prijatých tovaroch a službách; osobitne vedie záznamy o dodaní tovarov a služieb do iného členského štátu, o nadobudnutí tovaru alebo služby z iného členského štátu a o dovoze tovaru. V záznamoch sa uvádzajú všetky údaje rozhodujúce na správne určenie dane. **Na účely odpočítania**

4

SPRÁVA DANÍ – VYBRANÉ OBLASTI

Kombináciou priamych a nepriamych daní, ktoré sme vysvetlili v predchádzajúcich kapitolách učebnice, štát vytvára daňovú sústavu. Daňová sústava SR je teda sústava daní z príjmov, miestnych daní, dane z motorových vozidiel, dane z pridanej hodnoty, spotrebných daní a dane z poistenia, ktoré platia alebo odvádzajú daňové subjekty podľa hmotnoprávných predpisov – tzv. daňových zákonov. Existencia daní vytvára potrebu ich správy a definovania vedľajších daňových náležitostí, resp. vedľajších (doplnkových) znakov daní, ktoré bližšie špecifikujú jednotlivé dane (vedľajšie znaky daní sme stručne vysvetlili aj v kap. 1 tejto učebnice). ***Správa daní predstavuje postup súvisiaci so správnym zistením dane a zabezpečením úhrady dane.*** Správou daní rozumieme aj ďalšie činnosti správcu dane vyplývajúce z procesnoprávneho predpisu – zákona o správe daní (tzv. daňový poriadok) alebo vyplývajúce z konkrétnych daňových zákonov, ktoré legislatívne zabezpečujú daňovú sústavu vrátane vybraných vedľajších znakov daní.

Zabezpečiť efektívny výber daní, správu daní a zároveň ochranu ekonomických záujmov štátu je jeden z viacerých cieľov každej daňovej politiky. Ciele daňovej politiky sa dosahujú prostredníctvom daňového systému. Daňový systém je teda širší pojem ako daňová sústava a zahŕňa okrem existujúcich daní aj proces ich výberu a správy, ako aj inštitucionálne zabezpečenie plnenia a monitorovania daňových príjmov. Daňový systém je tak praktickým dôsledkom existencie troch častí:

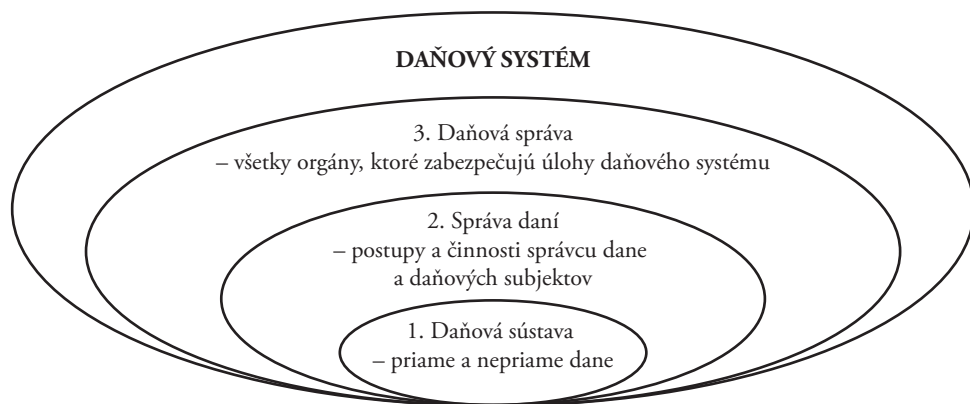
1. daňovej sústavy → predmetom daňovej politiky je nastavenie „čo sa zdaňuje?“
2. správy daní → predmetom daňovej politiky je nastavenie „kto a ako daň vyberie?“
3. orgánov daňovej správy → predmetom daňovej politiky je nastavenie „kto a aké úlohy zabezpečuje?“

Odpoveďou na uvedené tri otázky vytvára tvorca daňovej politiky daňový systém, vďaka ktorému sa dosahujú ciele daňovej politiky. Na pochopenie si môžeme uviesť tvorbu hypotetického daňového systému:

- Ako prvý krok je potrebné odpovedať na otázku: „Čo sa zdaňuje?“ To znamená, že zavedieme napríklad daň z príjmov fyzickej osoby na základe zákona o dani z príjmov a daň z pridanej hodnoty na základe zákona o dani z pridanej hodnoty. Daňovú sústavu bude tvoriť jedna priama daň a jedna nepriama daň. Týmto sme vytvorili jednu časť daňového systému: daňovú sústavu. V príslušnom daňovom zákone ustanovíme základné daňové náležitosti týchto dvoch daní (subjekt, predmet, základ a sadzbu), pričom je možné ustanoviť aj vybrané vedľajšie náležitosti (napr. správcu dane, platenie dane, minimálnu výšku dane, zaokrúhľovanie a pod.). Čiastočne sme

vytvorili aj druhú časť daňového systému, t. j. správu daní, pretože sme bližšie vymedzili, ako bude zdaňovanie príjmov fyzickej osoby a zdaňovanie všeobecnej spotreby prebiehať, t. j. vymedzili sme postupy súvisiace so správnym zistením dane a zabezpečením úhrady dane (osobitnú úpravu správu daní, ktorá platí pre konkrétnu daň).

- Aby sme vedeli odpovedať v plnej miere aj na druhú otázku „*Kto a ako daň vyberie?*“, je potrebné ustanoviť aj ďalšie činnosti spojené so správou daní, ktoré budú vymedzené vo všeobecnej rovine a budú platiť pre obe dane v našej hypotetickej daňovej sústave. To znamená, že zdefinujeme konkrétne činnosti správcu dane, ktorý je oprávnený daň spravovať a vyberať, medzi ktoré patria napríklad daňová kontrola, miestne zisťovanie, určovanie dane podľa pomôcok a pod., ako aj práva a povinnosti daňových subjektov, ktoré im budú vyplývať z daňového konania. Ďalšie oblasti, ktorými upravíme procesnú stránku zdaňovania, je definovanie spôsobov vyrubenia dane, registrácia daňových subjektov k príslušnej dani, vysporiadanie preplatkov a nedoplatkov, konanie o opravných prostriedkoch, daňové exekučné konanie a pod. Pre správnosť a úplnosť zistenia a vybratia dane je rozhodujúce ustanoviť aj oblasť platenia dane alebo určenia zodpovednosti za porušenie určitých povinností v podobne vyrubenia sankcií. Druhú časť daňového systému tak tvorí správa daní.
- Pre kompletne vytvorenie a fungovanie daňového systému odpovieme aj na poslednú otázku „*Kto a aké úlohy zabezpečuje?*“ To znamená, že musíme ustanoviť štruktúru orgánov, ktoré budú mať určité kompetencie, pôsobnosť a právomoci vo vzťahu nielen k výberu daňových príjmov ako správcovia daní, ale aj vo vzťahu k efektívnemu naplneniu týchto príjmov do rozpočtu a k ich ustavičnému monitorovaniu a prijímaniu opatrení na dosiahnutie ich adekvátneho plnenia v nadväznosti na určené ciele daňovej politiky. Vytvoríme orgány daňovej správy, ktoré budú zodpovedné za efektívny výber daňových príjmov a iné úlohy spojené napríklad s vypracovaním koncepcie rozvoja a smerovania daňovej správy, s bojom proti daňovým podvodom, s medzinárodnou výmenou informácií na daňové účely a pod.

Obrázok 4.1 **Daňový systém ako nástroj na dosahovanie cieľov daňovej politiky**

Zdroj: Vlastné spracovanie.